

Denne artikel er publiceret i det elektroniske tidsskrift

Artikler fra Trafikdage på Aalborg Universitet

(Proceedings from the Annual Transport Conference
at Aalborg University)

ISSN 1603-9696

www.trafikdage.dk/artikelarkiv

Politiets nationale operative strategi på færdselsområdet 2016-2020

Tove Hels, the011@politi.dk

Rigspolitiet, Nationalt Færdselscenter

Abstrakt

Den nationalt prioriterede færdselsindsats i Danmarks 12 politikredse har baggrund i politiets nationale operative strategi på færdselsområdet. Her beskrives strategien for årene 2016-2020. Strategien er analyse- og evidensbaseret, opererer med effektmål frem for inputmål og er geografisk differentieret. Formålet er at øge færdselssikkerheden i Danmark, sikre en hensigtsmæssig trafikafvikling i samfundet og bidrage til borgernes tryghed. På baggrund af nationale strategiske analyser er udpeget tre indsatsområder: for høj hastighed, spirituskørsel og uopmærksomhed. På området for høj hastighed er der foretaget lokale analyser i politikredse, og på baggrund af disse er særligt hastighedsbelastede strækninger udpeget med konkrete mål for hastighedsnedsættelse. På spirituskørselsområdet og uopmærksomhedsområdet gennemføres i 2017 repræsentative forekomstundersøgelser. Undersøgelsesresultater kan ud over at være oplysende i sig selv tjene som udgangspunktsmålinger, som eventuelle fremtidige indsatsers effekt kan måles imod. Endelig er en spørgeundersøgelse om tryghed af et repræsentativt udsnit af danske trafikanter gennemført. Denne undersøgelse afslører, at trafikanterne er generelt trygge i trafikken, og at de er mest utrygge ved spirituskørsel, dernæst ved brug af mobiltelefon under kørsel og endelig for høj hastighed.

Baggrund for strategien

På baggrund af et omfattende analysearbejde i 2012 af organiseringen af politiets kerneopgaver blev det på daværende tidspunkt besluttet at styrke det evidens- og analysebaserede arbejde i dansk politi. I forlængelse af dette er politiets nationale operative strategi på færdselsområdet blevet til på et analysebaseret grundlag. Politiets operative strategi er den plan, som politiets 12 politikredse prioriterer og udfører store dele af færdselsindsatsen ud fra. Den danner altså baggrunden for det nationalt prioriterede politiarbejde på færdselssikkerhedsområdet. Ud over at grundlaget er analysebaseret, opererer strategien med målopfølgning på baggrund af effekt frem for input. Inputmål er eksempelvis antal timer brugt på en given kontrol, mens effektmål for eksempel er nedbringelse af gennemsnitshastigheden på en hastighedsbelastet vejstrækning eller nedbringelse over en given periode af andelen af trafikanter, der taler i mobiltelefon.

I det følgende beskrives strategien, og der gives en status på udmøntningen på områderne for høj hastighed, spirituskørsel, distraktion og tryghed.

Formål

Formålet med politiets operative strategi er at øge færdselssikkerheden i Danmark, sikre en hensigtsmæssig trafikafvikling i samfundet og bidrage til borgernes tryghed.

Indsatsområder

For at nå de strategiske målsætninger har Rigspolitiet på baggrund af politiets nationale strategiske analyse 2015 og 2016 og Færdselssikkerhedskommissionens nationale handlingsplan prioriteret tre indsatsområder:

1. for høj hastighed,
2. spirituskørsel,
3. uopmærksomhed.

Disse indsatsområder er udvalgt, fordi de har væsentlig betydning for færdselssikkerheden, og fordi det er områder, politiets indsats kan påvirke.

I den videnskabelige litteratur er der gentagne gange påvist en statistisk sammenhæng mellem hastighed og antal dræbte og tilskadekomne. Dette skyldes dels, at man ved højere hastighed når at køre længere, inden man når at reagere, når noget uventet sker, og dels at der ved højere hastighed udløses mere energi, når uheldet skerⁱ. Havarikommissionen vurderer, at hastighed sammen med mangelfuld orientering er de hyppigste årsager til 291 dybdeanalyserede alvorlige ulykkerⁱⁱ. Mangelfuld orientering kan skyldes uopmærksomhed. Et europæisk studie anslår, at uopmærksomhed er medvirkende faktor til uheld i 10-30 % af uheldeneⁱⁱⁱ; et amerikansk studie anslår, at det nærmere drejer sig om to tredjedele^{iv}. Til sammenligning anslås det, at alkohol er skyld i 25 % af alle trafikuheld.

Selv om et uheld naturligvis kan have andre årsager, dækker disse tre områder en stor del af de faktorer, der medvirker til uheld. Samtidig vurderer Rigspolitiet, at en strategisk fokuseret politimæssig indsats vil have den største effekt på disse tre områder, som erfaringsmæssigt påvirkes af politiets indsats.

Færdselssikkerheden varierer i forskellige dele af Danmark, og i strategien anvendes derfor en geografisk differentieret tilgang til den operative indsats. Intensiteten i den operative indsats bliver således forskellig i forskellige politikredse afhængigt af det færdselssikkerhedsmæssige problems tyngde.

For høj hastighed

Indsatsen mod for høj hastighed er planlagt som en fælles indsats mellem landets 12 politikredse og Rigspolitiet. I efteråret 2016 modtog kredsene en vejledning fra Rigspolitiet ud fra hvilken de skulle udpege de strækninger i kredsen, som var mest belastet af for høje hastigheder. Helt konkret skulle der udpeges 3-4 landevejsstrækninger og 3-4 andre vejstrækninger (byveje, motorveje, indfaldsveje). Kriterierne for udpegning var: et så vidt muligt dokumenteret problem med kørsel med for høje hastigheder med personbiler i forhold til den gældende hastighed og en så vidt muligt dokumenteret sammenhæng mellem de for høje hastigheder og et stort antal uheld.

Efter udpegningen af hastighedsbelastede strækninger blev der omkring årsskiftet 2016-2017 sat mål for nedbringelse af hastigheden på de pågældende strækninger. Målene for 2017 var typisk nedsættelse af

gennemsnitshastigheder på 0,5-1 km/t plus nedbringelse af andelen af hastighedsovertrædere med 2-3 procentpoints.

Ved udgangen af 2017 vil Rigspolitiet følge op på, om målene i de enkelte politikredse er blevet nået, og der vil blive sat nye mål for 2018.

Spirituskørsel

Andelen af trafikken, der kører i spirituspåvirket tilstand, er senest på nationalt plan klarlagt i 2008-2009^v. Det er imidlertid nødvendigt for at kunne sætte mål for de enkelte politikredse, at andelen af spiritusbilister kendes på politikredsniveau. Derfor planlægges en forekomstundersøgelse i 2017, som skal klarlægge denne andel på politikredsniveau. Efterfølgende vil der blive fastsat mål for indsatsen for 2018 og fremefter.

Uopmærksomhed

Uopmærksomhed i trafikken er et område, der er karakteriseret ved, at hyppigheden af forekomst er dårligt kendt i Danmark. Risikoen ved forskellige distraktorer under bilkørsel er til en vis grad klarlagt^{vi}, men forekomsten i Danmark er ikke kendt. På samme måde som det gælder for spirituskørsel, er det imidlertid nødvendigt at kende forekomsten – ikke bare på nationalt plan, men i de enkelte politikredse – for at kunne fastsætte meningsfulde mål om at nedbringe andelen og dermed med stor sandsynlighed nedbringe antallet af dræbte og tilskadekomne.

I foråret 2017 gennemførte Rigspolitiets Nationale Færdselscenter derfor en landsdækkende undersøgelse af forekomsten af distraktorer blandt person-, varebils- og lastvognschauffører. Undersøgelsen var baseret på observationer fra kørende personbil og resulterede i repræsentative estimater for forekomst i dagtimerne af distraktorer (andel af bilister der foretog sig det pågældende) på nationalt plan plus i landets 12 politikredse, på byveje, landeveje og motorveje. Følgende distraktorer var inkluderet i undersøgelsen: håndholdt og håndfri mobiltelefon, rygning og indtagelse af mad og drikke samt anden tydelig distraktion (læsning af kort, fragtbrev, ...)

Resultaterne vil blive brugt dels som positionsmåling, dels som baggrund for måludpegning på området for de forskellige politikredse.

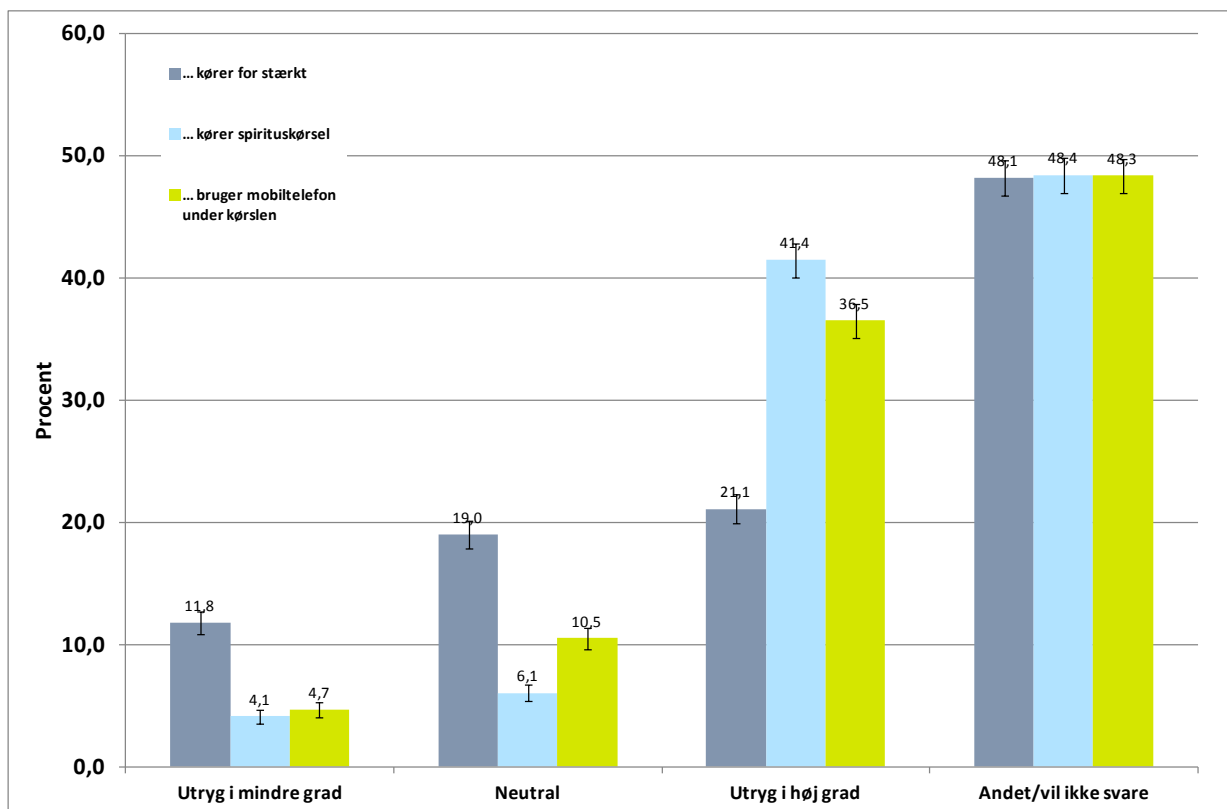
Tryghed

Rigspolitiet har som led i udmøntningen af den nationale operative strategi på færdselsområdet gennemført en spørgeundersøgelse om tryghed i trafikken. Det har været hensigten at afdække danskernes grundlæggende følelse af tryghed i trafikken samt følelsen af tryghed i forskellige trafikale situationer. Det er første gang, dette har været klarlagt på nationalt niveau, og undersøgelsens resultater kan derfor udover at være oplysende i sig selv tjene som en udgangspunktsmåling, som eventuelle fremtidige indsatsers effekt kan måles imod.

Et repræsentativt udsnit af den danske befolkning (N=7.850) blev spurgt til generel tryghed i trafikken samt til grad af utryghed i forbindelse med strategiens tre hovedområder: for høj hastighed, spirituskørsel og brug af mobiltelefon under kørsel.

Hovedresultaterne af undersøgelsen:

- Generelt er trygheden i trafikken høj. 85 % af de adspurgte føler sig grundlæggende trygge i trafikken. Dette er næsten lige så mange, som føler sig grundlæggende trygge i samfundet som helhed (89 %^{vii}).
- Spirituskørsel gør trafikanter mest utrygge (Figur 1). Spirituskørsel gør signifikant flere trafikanter utrygge end mobiltelefonbrug, der igen gør signifikant flere trafikanter utrygge end for høj hastighed.

Figur 1. Svar på spørgsmålet: Hvor utryg gør det dig, at andre bilister ...
Data på nationalt niveau, repræsentativt udsnit af befolkningen, N=5.244.

- Sandsynligheden for at en trafikant er tryg i trafikken stiger med trafikantens alder.
- Kvinder er generelt mere utrygge i trafikken end mænd.
- Sandsynligheden for at være grundlæggende utryg i trafikken er større for cyklister og motorcyklister end for bilister.

-
- ⁱ Aarts, L. & van Schagen, I. (2006). Driving speed and the risk of road crashes: a review. *Accident Analysis and Prevention*, 38, 215-224.
- ⁱⁱ Havarikommissionen for Vejtrafikulykker 2014
- ⁱⁱⁱ EC, DG MOVE 2015
- ^{iv} Dingus, TA, Guo, F, Lee, S, Antin, JF, Perez, M, Buchanan-King, M, Hankey, J (2016). Driver crash risk factors and prevalence evaluation using naturalistic driving data. *PNAS* 113(10): 2636-2641.
- ^v Hels, T. & I. M. Bernhoft, K. W. Simonsen, A. Steentoft (2011). "Country report Denmark" i *Prevalence of alcohol and other psychoactive substances in drivers in general traffic. Part 2: Country reports*. Ingen udgivelsesby: Deliverable 2.2.3 in the 6fp DRUID: 36-54.
- ^{vi} Dingus, TA, Guo, F, Lee, S, Antin, JF, Perez, M, Buchanan-King, M, Hankey, J (2016). Driver crash risk factors and prevalence evaluation using naturalistic driving data. *PNAS* 113(10): 2636-2641.
- ^{vii} Politiets tryghedsindex 2016 https://www.politi.dk/NR/rdonlyres/F30A52B0-498F-4D83-ADE9-009D85EA3F30/0/PolitietsTryghedsindeks2016_final.pdf